

HYT:n jäsenlehti

HUART Member bulletin

2/2016

**Copyright
issues at the
University | 8**

**Byrokratiaa
tutkijavaihtoon
lähtiessä | 12**

**Avoimuus
yliopiston on-
gelmana? | 19**

A man with short brown hair and black-rimmed glasses is speaking at a podium. He is wearing a dark blue suit jacket, a light blue shirt, and a purple tie with small white dots. A small yellow lavalier microphone is clipped to his shirt. The background is a plain, light-colored wall. The podium in front of him has a microphone and some greenery.

**YLIOPISTOLAINEN VASTAA:
3 Pointtia Sipilälle yliopistoista**

JULKAISIJA:
Helsingin yliopiston
tieteentekijät
/ Forskarföreningen vid
Helsingfors universitet ry
/ The Helsinki University
Association of Researchers
and Teachers (HUART)

PL 53 (Fabianinkatu 28)
00014 Helsingin yliopisto

TIEDOTUSVASTAAVA/
PÄÄTOIMITTAJA:
Mari Siirainen
hyt-tiedotus@helsinki.fi

KIRJOITTAJAT:
Linda Hart
Tapani Kaakkuriniemi
Tommi Kokkonen
Tiina Niklander
Ella Peltonen
Milja Saari

ULKOASU JA TAITTO:
Antti E. P. Lehtinen

KANNEN KUVA:
Tommi Kokkonen

Tietoa jäseneksi
liittymisestä ja
osoitteenmuutokset:
hyt-toimisto@helsinki.fi

PAINOPAikka:
Unigrafia Oy

KOTISIVU:
www.helsinki.fi/jarj/hyt

HYT FACEBOOKISSA:
[www.facebook.com/
HelsinginYliopiston-
Tieteentekijat](http://www.facebook.com/HelsinginYliopistonTieteentekijat)

HYT TWITTERISSÄ:
@HytHuart

ISSN 2343-189X (verkkoversio)
ISSN 2343-1881 (printtiversio)

Sisältö

- 3 - HYTissä tapahtuu
- 4 - Puheenjohtajalla on asiaa
- 6 - Pääluottamusmiehen palsta
- 8 - Copyright issues ahead?
- 9 - Onko äänemme kuultu, Juha Sipilä?
- 12 - Tutkijavaihdon hankaluudesta
- 16 - Yliopistolaisten terveiset opetus- ja kulttuuriministerille
- 19 - Avoimuus yliopiston ongelmana

HYTissä tapahtuu

Koonnut: Antti E. P. Lehtinen

Luottamusmiesvaalit tulossa syksyllä

Nykyinen luottamusmieskausi päättyy tämän vuoden lopussa ja uudet luottamusmiehet valitaan syys-lokakuun vaihteessa. Luottamusmiesrinkiin tarvitaan uusia innokkaita toimijoita. Tehtävässä vaaditaan kiinnostuneisuutta asiaa kohtaan. Luottamusmiehenä toimiminen ei vaadi mitään erityistaitoja, kuten vaikkapa työlakien osaamista. Aivan tavalliset yliopistolaiset ovat hyviä luottamusmiehiä. Tarvittaessa luottamusmiestoimintaan voi ottaa pehmeän laskun aloittamalla varaluottamusmiehenä.

Etsintäkuulutus: Valokuvia HYT:n toiminnasta!

Helsingin yliopiston tieteentekijöiden historianankirjoitus on parhaillaan käynnissä. Historiantutkija dosentti Ville Jalovaaralla työn alle oleva teos ilmestyy keväällä 2017, kun vuonna 1967 nimellä Helsingin yliopiston assistentit perustettu yhdistyksemme täyttää 50 vuotta. Teokseen tarvittaisiin kuvitusta HYA / HYT:n toiminnasta vuosien varrelta esimerkiksi kokouksista, kevätretkiltä, juhlista, mielenosoituksista ja vastaavista yhdistyksen toimintaan liittyvistä tilanteista. Teokseen voidaan ottaa kuvia aina 1960-luvun alusta tähän päivään asti.

Paperikuvia, jotka palautetaan, voi lähettää osoitteella Helsingin yliopiston tieteentekijät, PL 53, 00014 Helsingin yliopisto tai digitaalisena osoitteeseen ville.jalovaara@helsinki.fi Jos tiedossa on, kuvan mukaan olisi hyvä liittää kuvan ottajan nimen ohella tieto siitä missä ja minä vuonna kuva on otettu ja keitä kaikkia siinä on mukana. Tarkempia ohjeita kuvista ja niiden lähettämisestä voit kysyä Ville Jalovaaralta sähköpostilla.

Luottamusmieskausi on 2-vuotinen. Myös määräaikaisessa työsuhteessa olevan on mahdollista olla ehdolla vaaleissa, kunhan työsuhde on voimassa vielä 1.1.2017. Työsuhteen ei tarvitse olla voimassa koko kaksivuotista kautta, vaan luottamusmiestä voidaan vaihtaa, jos edellisen työsuhde katkeaa kesken kauden. Toisaalta, jos määräaikaisuutta jatketaan, niin luottamusmiestehtävä pysyy voimassa.

Laittakaapa tämä mahdollisuus korvan taakse! Lisätietoa ehdokasasettelusta on luvassa kesän jälkeen.

HELSINGIN YLIOPISTON TIETEENTEKIJÄT RY

Puheenjohtajan palsta

Tapani Kaakkuriniemi

Tsunamin jälkeen

Päättymässä oleva lukuvuosi on ollut yliopistossa niin myrskyisä, ettei koko yliopistomyrskyjen kirjaushistorian aikana vuodesta 1827 löydy moista tsunamia. Erityisesti Helsingin yliopiston tiedeyhteisölle tämä on ollut varsinainen nälkävuosi ”yhteistoimintaneuvotteluineen”, työväen vähentämisineen, isoine pyörinteineen ja pienine henki-tasoinineen.

Nyt kesän kynnyksellä viimeiset irtisanomispaarit on jaettu. Bisnes-johtajat sanoisivat tässä vaiheessa, että nyt ei pidä katsoa peruutuspeiliin vaan suuntautua pelkästään eteenpäin. Kun me kaikki olemme nähneet, millaiseen jamaan yritysjohtajien opit ovat Suomen talouselämän ja julkistalouden saaneet, on ilman muuta selvää, että katson ensin peruutuspeiliin. Surutyökin vaatii nimittäin aikansa.

Sipilän kovan onnen hallitus piti budjettiriihensä elokuun loppupäivinä 2015, ja jo 16.9. Helsingin yliopiston hallitus sai hallintojohtajan madonluvat eteensä. Ne oli laskeskeltu hallitusohjelmaan kirjatujen menoleikkausten ja budjettiriihessä esille tulleiden detaljien perusteella. Euromäärät olivat samat tuosta päivästä tämän vuoden kevääseen saakka: menoja on vähennettävä 106 miljoonaa euroa vuoteen 2020 mennessä. Näin siis Helsingin yliopisto leikkasi ennen kuin edes hallitus oli saanut esitystään valmiiksi eduskunnan käsittelyä varten!

Tutkimuksesta ja opetuksesta on nyt leikattu rahaa pois sillä periaatteella, että niukkuus moninkertaistaa oivallukset (munkkilatinaksi: innovaatiot). Kuitenkin jopa pääministerin mielestä yliopistoja edelleen tarvitaan, mutta ilmeisesti jollakin tavalla riisutussa muodossaan. Energiapihi yliopisto voisi olla pääministerin ihanne: syötetään koneeseen vä-

hemmän energiaa (=rahaa) ja käsketään se tuottamaan enemmän ja aiempaa parempia tuotteita. Kuitenkin juuri «tuotannollis-taloudelliset syyt» saavat yliopiston toisensa jälkeen vähentämään henkilökuntaansa.

Saksalainen kasvatuksen historian emeritusprofessori **Heinz-Elmar Tenorth** kysyi muutama vuosi sitten *Die Zeitissa*, tarvitaanko yliopistoja. Yliopisto toimii eräänlaisena sertifiointilaitoksena, joka myöntää opiskelijoille tutkinnot tiettyjen kriteerien perusteella, ja tutkinnolla puolestaan kukin voi todentaa kelpoisuutensa tietyntylaisiin työtehtäviin. Tällaisen sertifiointin voisi nyky maailmassa hoitaa muillakin tavoin. Mutta on myös toinen ulottuvuus: yliopisto tarjoaa tutkimukselle ja tutkijoille foorumin. Jos ei tällaista olemassaolon tarkoitusta nähdä, yliopisto näyttää tehottomalta, kontrolloimattomalta, enakoimattomalta. Onko tästä sitten kysymys tämän päivän Suomessa ja tämän päivän Helsingin yliopistossa, kun tehottomuusvalitus on niin suurta?

Tenorth fundeeraa edelleen, että perinteisen akateemisen opetuksen ja tutkimuksen tuolla puolen yliopisto tarjoaa parhaimmillaan «omanlaisensa autonomisen elämänmuodon», joka johdetaan oppijoiden ja opettajien yhteisöstä, *societas magistrorum et scholarium*, yhteisön, «jonka tutkimuksen imperatiivi määrittää ja jota teemat ja menetelmät organisoivat; sillä tavalla rahoitetun, vieläpä perusrahoitetun, että siellä ei tarvitse ajatella mitään muuta kuin mikä on parasta tutkijan aiheelle.»

Ja tässä katsannossahan yliopisto on luonnollisesti norsunluutorni, intellektuaalinen leikkipaikka ja idealaboratorio, niin luonnontieteissä kuin humanistisissakin tieteissä, tosin jatkuvassa kilpailussa

toisten samanlaisten paikkojen kanssa. «Se on olen-
nainen kaikenlaisten eliittien rekrytoinnissa, sil-
lä eihän pula ole asiantuntijoista vaan koulutetuista
asiantuntijoista, sellaisista, jotka voivat valita avoimi-
en tulevaisuuden urien välillä ja jotka kuuluvat sik-
si siihen valittujen joukkoon, joka täyttää korkeim-
matkin standardit.»

Mutta voiko tässä online-maailmassa olla jokin
opetuspaikka vailla aikapakkoa? Yhtä aikaa indivi-
dualistisesti ja kollektiivisesti organisoitu(nut) tutki-
mus- ja opetusyhteisö on pohjimmiltaan täysi mah-
dottomuus. Maan hallituksella tuntuu olevan varsi-
nainen kellokallen rooli, kun se patistaa tekemään
enemmän työtunteja entisellä palkalla.

Kyllä meidän on katsottava nyt myös eteenpäin
ja löydettävä yliopis-
ton tarkoitus uudel-
leen. Sen olomuotoon
emme juuri voi vaikut-
taa. Yliopiston tulevai-
suus on valoisa, koska
sillä on Tehtävä, ja nyt
se pystyy saamaan ai-
kaan laadukkaita Tu-
loksia vähemmällä ra-
halla kuin ennen. Joita-
kin pienemmän luokan
huolenaiheita silti voi
tulla vastaan. Yliopisto
voidaan alistaa minis-
teriöhallinnon läpitu-
kevaan sääntelyvaltaan
entistä tehokkaammin uuden rahoitusmallin avu-
lla (johan entinen onkin ollut voimassa pari vuotta).
Olemme muiden armoilla siinä, miten työemme «tu-
tannollista» puolta, siis outputtia mitataan. Meidän-
hän oletetaan nyt kantavan kortemme kansantalou-
den yhteiseen kekoon, siksi kellokalleja ja arviointi-
toimikuntia tarvitaan.

Tutkijayhteisöstä on jo osittain tehty ja tullaan
jatkossa tekemään mega-bisneksen osia, jota johta-
maan otetaan korkeapalkkaisia toimitusjohtajia, jot-
ka eivät pidä professoreita minkään arvoisina. Ja sel-
laista keskijohtoa on jo ilmaantunut taloon, joka ko-
mentaa nuorempien opettajien ja tutkijoiden matala-
palkkaista ja tavallisesti määräaikaista proletariaattia.

Esimerkki ulkoa palkatusta keskijohdosta: Taide-
yliopistossa oli toimintasuunnitelmaan kirjattu kah-
den flyygelin hankinta. Uusi talousjohtaja oli kysy-
nyt: mikä on flyygeeli?

Opiskelija/opettaja-suhdetta pyritään huonon-
tamaan lisäämällä sisäänottoa ja vähentämällä hen-
kilökuntaa, ja sitten yliopistoilta vaaditaan profiloi-

tumista, ja sen aiheuttaman yhdenmukaistamispai-
neen jälkeen ne pannaan kilpailemaan keskenään ja
yksityisten palvelutuottajien kanssa, myymään tuot-
teitaan ja palvelujaan markkinoilla, jossa opiskelijoita
ruvetaan (tämä on oma veikkaukseni) puhuttele-
maan kuluttajiksi tai asiakkaisiksi. Kuluttajahan etsii
taloustieteen perusolelutusten mukaan halvimpia rat-
kaisuja, joiden avulla voisi saada korkeimmat ansain-
tamahdollisuudet.

Saa nähdä, mitä ammattikorkeakoulujen ja yli-
opistojen yhteenliittämiskaavojen seurauksena. Maa-
ilmalla on yleistymässä tyyli, jossa yliopiston kyl-
keen liitetään ammatillisen koulutuksen laitoksia,
joiden henkilökunnalla ei ole tutkimusvelvollisuut-
ta, ja näille annetaan 'yliopiston' brändi.

HYT seuraa trendejä
tarkasti ja pyrkii kehittä-
mään toimintamuotojaan
tarpeiden mukaan. Meillä
ei kuitenkaan ole mitään
kaikkitietävää keskusko-
miteaa, joka ylhäältä päin
kertoisi, mitä jäsenten
on tehtävä. Olemme en-
si sijassa ammattiyhdis-
tys, jonka tehtävä on kan-
taa huolta jäsentensä työ-
ehdoista, työsuhteiden
kestosta, palkkojen mää-
rityksistä, lomaoikeuksista ja työtiloi-
sta sekä niiden varusteista.

HYT ja sen kattojärjestö Tieteentekijöiden liitto puo-
lustaa jäsentensä oikeuksia kaikissa näissä asioissa ja
vähän muissakin. Sen lisäksi HYT pyrkii olemaan
eturivissä kehittämässä työkalutuu-
ria laajemmas-
sa mielessä ja parantamassa mahdollisuuksia edetä
uralla. Tätä työtä tehdään paitsi suomeksi, myös eng-
lanniksi ja jossakin määrin ruotsiksi.

Tähän jäsentemme puolustustehtävään tarvit-
semme ihmisiä. HYTin jäseniä.

Tämän vuoden lopussa päättyy kaksivuotinen
luottamusmieskausi. JUKO-järjestöt järjestävät jos-
kus ehkä lokakuussa luottamusmiesvaalit. Näihin
vaaleihin tarvitsemme ehdokkaita. Niihin ei tarvi-
ta yli-ihmisiä, jotka osaavat ulkoa työehtosopimuk-
sen, työsopimuslain, lain yhteistoiminnasta yrityk-
sissä ja vielä tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain.
Niihin tarvitaan ihan tavallisia, yliopistossa työsu-
hteissa olevia ihmisiä. Ehkäpä juuri sinä voisit ruveta
luottamusmiehehdokkaaksi, tai vaikkapa aluksi vara-
luottamusmieheksi.

Pääluottamusmiehen palsta

Tiina Niklander

Vihdoin Helsingin yliopiston ensimmäinen massiivinen yt-prosessi on ohi. Työnantaja on luvannut kertoa irtisanottujen kokonaismäärän toukokuun loppuun mennessä. Tätä kirjoittaessani toukokuun alkupuolella ei tietoa ole vielä julkistettu. Tammikuun tavoitteesta 570:sta irtisanotusta jäädään onneksi yllättävänkin kauas. Kevään kuluessa varsin moni lähti jo lukuvuoden alusta asti kestäneestä epävarmuudesta oma-aloitteisesti muihin tehtäviin. Irtisanomisen uhatessa myös joitakin henkilöitä siirtyi eläkkeelle.

Vain vähäisiä kuohuja on näkynyt mediassa. Joidenkin professorien irtisanomiset ovat päässeet vähintäänkin verkkouutisiin. Näin myös Kansalliskirjaston vähennyksistä oli tietoa julkisuudessa pääsiäisen aikoihin, vaikka irtisanomiset tehtiinkin vasta huhtikuun puolivälissä. Paljon enemmän kuitenkin kuohuu yhteisön sisällä. Ainakin osasta näistä kuohuista voisimme päästä paremmin eteenpäin, kun työnantaja vaivautuisi avaamaan valintojaan tarkemmin. Nythän kaikki perusteet pidetään täysin piilossa.

Uusi yliopistopalvelut aloitti toimintansa toukokuun alussa, paikoitellen onnahdellen ja paikoitellen varsin vauhdikkaasti. Osa tekee sekä vanhoja että uusia tehtäviään vielä hetken. Useimmilla yliopistolaisilla on tähän uuteen palveluorganisaatioon liittyen juuri nyt huoli siitä, mitä tapahtuu vanhoille tehtäville. Kaikilla ei ole tiedossa, kuka hoitaa niitä jatkossa. Omassa yksikössäni mietitään, miten uu-

sien työntekijöiden avaimet ja opiskelijoiden yökäytöavainten hallinta jatkossa hoidetaan, kun laitoksen amanuenssi siirtyy muihin tehtäviin. Tällaiseen yksityiskohtaan ei löydy selkeitä vastauksia vielä. Näitä yksittäisiä kysymyksiä on paljon ja niiden selvittelyyn menee varmasti ainakin koko kesä.

Osa epämääräisistä pikkutehtävistä ei ole siirtymässä yliopistopalvelujen tehtäväksi, mutta yhteisössä on kuitenkin epävarmuutta, kuka niitä jatkossa hoitaa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi oman lähityöyhteisön viihtyvyyteen liittyvät arkiset seikat kuten kukkien kastelu, tiskikoneen tyhjennys yms. Nämä eivät useinkaan ole nimettyjä tehtäviä, mutta nyt vastuunkantajien siirtyessä muualle, näidenkin tehtävien hoitoa joudutaan yhteisöissä pohtimaan.

Seuraavat suuret uudistukset ovat jo työn alla. Iso Pyörä pyörii kovaa vauhtia ja aiheuttaa paljon muutoksia viimeistään syksyllä 2017, kun uudet koulutusohjelmat aloittavat uusien opiskelijoiden kanssa. Samanaikaisesti muutetaan yliopiston toimintarakennetta eli tiedekunta- ja laitusrakenteeseen saattaa tulla suuriakin muutoksia. Näistä voi lukea jo jotain toukokuun lopulla kuin toimintarakennetyöryhmän väliraportti julkistetaan. Lopullisen raportin pitäisi valmistua syyskuussa.

Kaikesta myllerryksestä huolimatta pian on kesä, ja silloin on syytä pitää kunnon tauko näistä huolista ja normitehtävistä. Jokaisen on syytä unohtaa mahdolliset ongelmat hetkeksi ja kerätä kunnolla voimia seuraavaan lukuvuoteen, sillä muutosten tuulet puhaltaavat edelleen varsin kovaa.

Irtisanotuksi tulleille: Mitä ovat uudelleensijoitus- ja koulutusvelvollisuus sekä takaisinottovelvollisuus?

Uudelleensijoitusvelvollisuus koskee YT-prosessin kuluessa irtisanottuja henkilöitä irtisanomisaikana. Työnantajan on tarjottava uusia työpaikkoja heille ja tarvittaessa koulutettava henkilö näihin uusiin tehtäviin. Työnantajan on siis tarjottava työtä myös muulta paikkakunnalta kuin millä irtisanottu henkilö aiemmin työskenteli.

Takaisinottovelvollisuus koskee työnantajaa irtisanomisajan jälkeen yhdeksän kuukauden ajan eli jokaisella on yksilöllinen takaisinottovelvollisuus aika. Takaisinottovelvollisuuden aikana työnantajan on tarjottava irtisanotulle työntekijälle, joka on edelleen työnhakijana TE-toimistossa, samanlaista tai samankaltaista työtä, jos sellaisia paikkoja tulee avoimeksi. Tässä työnantajalla on enemmän mahdollisuuksia valikoida niitä, joille näitä paikkoja tarjoaa.

JUKO:n luottamusmiehiä kuuntelemassa Tiina Niklanderin katsausta ajankohtaisista asioista maaliskuussa 2016 (Kuva: Antti E. P. Lehtinen)

HUART in English

Text: Linda Hart

HUART @teatime in September

After the summer holidays, the new academic year will probably start with mixed feelings: those who have kept their job will be faced with all sorts of challenges as so many functions are being restructured at the University of Helsinki. As most of the people who have been made redundant are from different support services such as administration, it will take time before new processes for taking care of practicalities at the university are “up and running”.

HUART will be holding another @teatime event in English in order to liaise especially with non-Finnish-speaking members. All HUART members welcome, of course! Please come and share your concerns and experiences on Thursday 15th September at 16.30-18.30 at the 7th floor meeting room in the Kaisa Library. Tea, coffee and snacks will be available. Chief Shop Steward **Tiina Niklander** and HUART board members will be present.

Copyright issues affecting university employees in the air – Beware!

In March, Professor **Niklas Bruun** of the IPR University Center at Hanken School of Economics wrote about current copyright issues affecting salaried researchers and teachers. The Association of Finnish Independent Education Employers (Sivistystyönantajat), the organisation representing Finnish universities as employers, has approached Finnish universities with to include a new kind of copyright clause in future employment contracts. According to Bruun, the suggested clause is wide in scope and open to various interpretations regarding, for example, articles, books, presentations and other materials produced during the time a person is covered by an employment contract with a university in this country.

At the moment, this issue is one among many in the negotiations between trade unions represented by JUKO (the joint negotiation organisation of public sector trade unions) and the employer organisations. Due to recent talks in Finland between the government, trade unions and employers on a national “competitiveness pact” affecting pay and working conditions in almost all areas of salaried work, there will be changes affecting pay and terms of employment that need to be implemented in collective agreements between trade unions and employers.

In case you are about to sign a new employment contract and it holds a clause on copyright issues where you, the employee, would be handing over the copyright of the written or other work you do to your employer, please do not hesitate to contact your union and ask for legal advice at the FUURT office.

- ◆ Bruun’s post in IPR Info Blog: <https://iprinfoblog.com/2016/03/15/ongelmallinen-lauseke> (in Finnish)
- ◆ Information compiled by Akava (Confederation of Unions for Professional and Managerial Staff in Finland) on the “competitiveness pact”: http://www.akava.fi/en/current_issues/current_themes/practical_consequences_of_the_competitiveness_pact

Onko äänemme kuultu, Juha Sipilä?

Pääministeri Sipilä avasi ajatuksiaan yliopistoväelle liiton kevätseminaarissa, mutta Sipilän puhe sisälsi monia ristiriitaisuuksia. Äänessä olleet professorit puolestaan kaipasivat tutkimuksen vapautta ja tarpeeksi hallinnon tukihenkilökuntaa.

Teksti & kuvat: Tommi Kokkonen

Professoriliitto sekä Tieteentekijöiden liitto järjestivät perjantaina 22.4. yhteisen kevätseminaarin. Seminaariin oli saatu arvovaltainen puhuja: pääministeri **Juha Sipilä**. Tämä oli varmaankin eräs syy siihen, että Pörssitalon sali oli ääriään myöten täynnä ja suurimmat tiedotusvälineetkin olivat edustettuina. MTV ja Ilta-Sanomat jopa lähettivät Sipilän puheen suorana verkossa.

Tosin tiede- ja koulutuspolitiikka on puhuttanut muutenkin kevään mittaan, siksi kovaa on hallituksen viikate käynyt. Sipilän puhe sai jonkin verran palstatilaa päämedioissa - seminaarin loppuohjelmaa jäi täysin huomiotta. Sipiläkään ei loppuohjelmaa jäänyt seuraamaan vaan soi aikaa ainoastaan yhdelle kysymykselle ja poistui sitten.

Diplomi-insinööri Sipilän repertuaariin ovat poliittisen uran aikana kuuluneet niin prosessikaaviot, kakkarat kuin ”organisaatiokuumemittarikin”. Yliopistoväen ja opiskelijoiden tuntoja Sipilän hallituskaudella taas kuvannee perinteinen v-käyrä parhaiten. Havaintovälineitä ei tällä kertaa nähty, mutta retoriikassaan Sipilä turvautui politiikasta.fi sivuston **Jouni Tillin** mukaan esimerkiksi mielistelyyn, ajalla politikointiin ja machiavellisiin. Niinpä niin.

Diplomi-insinööri Sipilälle tiede on yhteiskunnan palveluksessa: se helpottaa elämää, vähentää kustannuksia sekä tehostaa taloutta, ja luonnontieteet ovat tämän välineellisen tiedeihanteen keskiössä. Aiheellinen kysymys kuuluukin: entä ne muut tieteenalat ja entä sellainen tieto, joka ei ole suoraan hyödynnettävissä (viitsiikö tätä edes sanoa) innovaatioiksi? Seuraavassa hallituskumppani **Stubb**in mukaillen kolme pointtia Sipilän puheesta:

1. Yliopistomme ja yliopistolaitoksemme ovat maailman huippuja. Lisäksi yliopistolaitos on ollut ”hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisen kulmakivi”.

Kuulostaapa kivalta. Paitsi, että heti perään Sipilä totesi, että ”tutkimus- ja innovaatiopolitiikka ei ole saavuttanut sille asetettuja tavoitteita” eikä talous kasva, vaikka tutkimukseen on tehty ”poikkeuksellisia lisäinvestointeja” 2000-luvulla. Ihanko tosisaan Sipilä on syyttämässä yliopistoja talouskasvun hitaudesta?

2. Projektirahoitus on mennyt liian pitkälle ja rahoituksen kohdentamisessa pitäisi ehkä sittenkin

luottaa ”tutkijoiden, professoreiden ja yliopistojen kykyyn arvioida tutkimuksen relevanssia”.

Kuulostaapa kivalta. Paitsi, että hallituskumppani Kokoomuksen johdolla OKM lähettelee paimenkirjeitä ja siirtää painopistettä vielä lisää strategisen rahoituksen suuntaan. Sivistysvaliokunnan varapuheenjohtaja **Sanna Lauslahti** (kok.) väitti iltapäivän paneelikeskustelussa, ettei tämä lisää poliittista ohjausta, ja joutui oikeutetusti muiden keskustelijoiden hampaisiin. Jouni Tilli totesikin osuvasti, että Sipilän retoriikassa valita saa, kunhan valitsee hallituksen haluamalla tavalla.

3. ”Rima on asetettava vielä korkeammalle” ja rakenteitakin olisi kehitettävä.

Kuulostaapa kiv... Hetkinen. Eikös meillä ollutkaan maailman parhaimpiin kuuluvia yliopistoja ja yliopistolaitosta? No, Helsingin yliopisto onkin kehittänyt lähes tuhannen työntekijän verran.

Kevätseminaarissa puhunut professori **Jukka Corander** tekikin taannoin oman ratkaisunsa ja lähti Osloon, jossa kuulemma on tarpeeksi hallintoa, kuten hän rehtori **Jukka Kolalle** totesi tämän kysyessä mikä Osllossa on paremmin. Tämä ei suinkaan tar-

koita vähemmän hallintoa, vaan enemmän – näin tutkijoille jää aikaa tutkia.

Professoreiden ja lehtoreiden työtaakkaan tarttui myös Coranderin jälkeen puhunut **Anu Kantola** ^[1]. Hän näki lisääntyneen työtaakan olevan seurausta byrokratisoituneesta rahoituskoneistosta, jonka rattaisiin suurella vaivalla rekrytoidut professorit ja lehtorit imaistaan. Päälle tulee vielä opetus ja tiedepolitiikkakin. Kaikki epävarmuus pyritään Kantolan mukaan minimoimaan, mikä rajoittaa tieteen vapautta ja mahdollisuuksia.

Coranderin mukaan jopa tutkimustulosten pitää olla sitä mitä rahoittaja on tilannut, muuten rahoitusta voi joutua palauttamaan. Tämä ei johda läpimurtoihin, ne kun löytyvät usein yllättävistä suunnista. Coranderin mukaan myös monet yritysmaailmassa toivovat yliopistoilta nimenomaan vahvaa, pitkäjänteistä panosta perustutkimukseen – innovaatiot ovat yritysmaailman heiniä.

Kun tieteeltä vaaditaan lisäksi vaikuttavuutta ja huippusuorituksia, on se johtanut Jufo-luokituksen kaltaisiin instrumentteihin tutkimuksen arvioinnissa.

Kun tieteeltä vaaditaan lisäksi vaikuttavuutta ja huippusuorituksia, on se johtanut Jufo-luokituksen kaltaisiin instrumentteihin tutkimuksen arvioinnissa.

1 Kantolan puhe on luettavissa osoitteessa: <http://blogs.helsinki.fi/p3-platform/millaisen-yliopiston-mina-haluan/> (noudettu 12.5.2016)

sa – tähänhän OKM:kin haluaa turvautua. Kantolan mukaan tämä korostaa tiettyjä valtavirran englanninkielisiä lehtiä ja on johtanut suomen kielellä julkaisemisen ylenkatsomiseen, sillä suomenkielisillä julkaisuillahan ei Jufo-pisteitä juurikaan heru. Saa ti sillä, että kirjoittaisi kirjan tai oppikirjan suomeksi ja suomalaiselle suurelle yleisölle, kuten esimerkiksi Saksassa, Ranskassa tai angloamerikkalaisissa mais- sa Kantolan mukaan tehdään.

Tosiasiata taitaakin olla, että oli OKM:n (Acatiimi, 4/16) tai hallituksen tarkoitus mikä tahansa, niiden käyttämät kriteerit ja arvioinnit kaventavat yliopis- tojen autonomiaa ja tieteen vapautta. Valita toki saa, kunhan valitsee kuten OKM haluaa.

Iltpäivän jälkimmäisessä paneelikeskustelun osanottajat Lauslahtea lukuunottamatta pitivät on- gelmallisena sitä, että valtio puuttuu voimakkaasti tieteen ohjaukseen. **Outi Alanko-Kahiluoto** (vihr.)

totesi, että valtiovalta sotkeentuu asioihin, joissa sillä ei ole asiantuntemusta. Muutoin otsikolla Yliopisto- järjestelmä Suomen parhaaksi käyty keskustelu me- ni suurelta osin kiistelyksi siitä kuka on leikannut ja kuinka paljon. Napit vastakkain olivat erityisesti en- tinen opetusministeri **Krista Kiuru** (sd.) ja Lauslah- ti (kok.).

Kaiken kaikkiaan seminaari tarjosi mielenkiin- toisia keskusteluja ja puheita. Sipilän jonkinasteises- ta vastaanulosta huolimatta on epäselvää onko ään- tämme todella kuultu. On helppo kuitata hallituksen uudistusten vastustus muutosvastarintana, mutta yli- opistoväki on esittänyt myös hyvin argumentoituja mielipiteitä vastustuksensa tueksi. Ja kaikki eivät tie- tenkään ole muutoksia vastaan. Monet yliopistoissa- kin ajattelevat, että löysiä on liikaa ja rönsyt on kar- sittava. Aika näyttää kuinka meidän käy.

”

On helppo kuitata hallituksen uudis- tusten vastustus muutosvastarintana, mutta yliopistoväki on esittänyt myös hyvin argumentoituja mielipiteitä vas- tustuksensa tueksi.

Tutkijavaihtoon Englantiin – kokemuksia byrokratiasta ja käytännön kansainvälisyydestä

Yliopisto on jo pitkään sisällyttänyt kansainvälisyyden keskeiseksi osaksi strategiaansa: nyt alkavalla strategiakaudella painotetaan myös henkilöstön liikkumista ja työskentelyä ulkomailta. Halusin sisällyttää puolen vuoden tutkijavaihdon osaksi jatko-opintojani. Samalla myös selvisi, millä tavoin yliopisto tukee ja ei tue vaihtoon lähtöä.

Teksti: Ella Peltonen

Helsingin yliopiston strategiassa vuodelle 2017 – 2020 lukee: ”Yliopiston omia tutkijoita kannustetaan pitempiaikaisiin vierailuihin ulkomaisiin tutkimuskeskuksiin”. Flammassa jatketaan: ”Kansainvälistymisen lisääminen on yliopiston keskeisiä tavoitteita. Yliopisto kannustaa erityisesti opetus- ja tutkimushenkilöstöään työskentelemään uransa aikana myös ulkomailla ja verkostoitumaan kansainvälisesti.”

On vuosi 2016, joten strategia ei tietenkään vielä ole voimassa. Otan tämän lainauksen kuitenkin lähtökohdaksi tälle kirjoitukselleni. Tarkoitukseni on hieman avata, miten tutkijavaihtoon lähtö omalla kohdallani onnistui, millaisiin käytännön tilanteisiin törmäsin vaihtoa valmistellessani ja miten minua ”kannustettiin” toteuttamaan vaihtoni.

Aloitin jatko-opintoni tietojenkäsittelytieteen laitoksella vuoden 2014 alusta. Tohtoriohjelman rahoituspaikka takasi rahoitukseni neljäksi vuodeksi, joten heti alussa oli ohjaajani kanssa puhetta, että tekisin jatko-opintojeni aikana pidemmän vaihdon ja sille löytyisi tutkimusryhmän projek-teista rahaakin.

Vierailupaikan järjestäminen

Tutkimusryhmälläni on hyvät kontaktit kaikkialle maailmaan USA:sta Kiinan kautta Australiaan. Omat verkostoni ja uratoiveeni huomioon ottaen valitsen kuitenkin Ison-Britannian ja University College Londonin, jossa tulevan ryhmäni johtaja vastaakin heti ottavansa minut mielellään vastaan.

Englannissa jatko-opiskelija on vielä voimakkaammin opiskelija kuin Suomessa. Joutuisin siis hakemaan vierailuni ajaksi paikal-

Hyvissä ajoin ennen lähtöä täytän SAP:ssa lähtöilmoituksen. Minut kuitenkin kutsutaan hallintoon täyttämään lähes identtinen lomake uudestaan.

lista jatko-opinto-oikeutta. Matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan kanslia tarjoaa ystävällisesti tarvittavat englanninkieliset dokumentit aiemmista tutkinnoistani ja nykyisestä tutkinto-oikeudestani. Liitteitä kertyy kymmeniä sivuja, lisäksi joudun hankimaan suositukset ohjaajaltani ja toiselta varttuneemalta tutkijalta.

Laskua opinto-oikeudesta tulee 3000 euron verran. Anon tätä rahaa tohtoriohjelmalta, sillä minulle luvattu projektiraha kattaisi lähinnä matkaan suoraan liittyvät kustannukset. Tohtoriohjelman koordinaattori on erittäin avulias, mutta rahoituspäätös venyy ja venyy. Normaalisti myönnettäisiin kuulemma rahaa tuhteen euroon asti, mutta kanslerin matkarahasta voisi saada rahaa pidempää vaihtoa varten. Ei, minun ei tarvitsisi hakea sitä itse. Pitäisi vain odottaa. Ei niin kovin paljon ennen matkaan lähtöä – ja lentoliput ostettuina tässä vaiheessa – tulee päätös, että raha on myön-

netty.

UCL haluaa kielitodistuksen. Otan yhteyttä Kielikeskukseen ja minulle järjestyy aika englannin opettajan kanssa. Käyn hänen arvioitavanaan ja saan CEFR-kielitodistuksen englannista vaativuustasolla C2 eli korkeimmalla. Kelpaako tämä briteille? No ei tietenkään. Kyselen perään, ja saan nihkeähkön vastauksen, että minun tulisi suorittaa englantilainen testi, mutta minulla ei ole varaa ylimääräiseen matkaan. Kielikeskus ei tarjoa kansainvälisiä kielisertifikaatteja. TOEFL-testin voisi tehdä Helsingissä, mutta sille kertyy hintaa 250 dollaria. Yliopisto ei tätä korvaa. Jatkan vääntämistä UCL:n suuntaan, jossa lopulta suostutaan ”luopumaan” kielivaatimuksesta – vierailuni vastuuhenkilö ainakin tietää kielitaitoni riittäväksi.

Lähtöselvitys Helsingissä

Lontoon päässä on vähitellen kaikki valmista, ja kolmen kuukauden liitteiden edes-takaisin pomputtelun (ne onneksi saa sentään toimittaa sähköpostilla) jälkeen minulla on vierailupaikka valmiina.

Olen jo hyvissä ajoin anonut yliopiston First Card -maksukorttia, jotta omat luottokorttini eivät olisi jatkuvasti miinuksella. Myöntäminen onnistui lopulta hämmäntävän kivuttomasti huolimatta sitkeästä huhusta, ettei näitä kortteja myönnettäisi jatko-opiskelijoille. Puolen vuoden Englannin keikkaani varten käy kuitenkin selväksi, että minun pitäisi edelleen toimittaa luottokorttilaskut laitoksen kansliaan kuukausittain. Värvään Suomeen jäävän puolisoni hoitamaan postiliiken-

nettä Helsingin kotini ja Kumpulan kampuksen välillä.

Niin ja se asunto – se onkin oma tarinansa. UCL ei pysty auttamaan suoraan, mutta vinkkaa University of Londonin opiskelija-asuntolaan, josta varaankin huoneen ensimmäisiksi viikoiksi. Maksan varmasti ylihintaa opiskelijahuoneesta, mutta saan tilaisuuden etsiä parempaa asuntoa paikanpäältä käsin. Suomeen ilmoitan kontaktiosoitteeksi Lontoon työosoitteeni ja pyydän lähettämään kaikki postit edelleen Helsingin asuntooni.

Hyvissä ajoin ennen lähtöä täytän SAP:ssa lähtöilmoituksen. Minut kutsutaan hallintoon täyttämään lähes identtinen lomake uudestaan – hallintohenkilöstö ei tiedä, miksi näin pitää tehdä. Tämän jälkeen lomake katoaa hallinnon pyörteisiin. Ajoittain tulee pyyntöjä täydennyksistä. Sitten joku tekee virheen, ja papereissani väitetään minun matkustavan ulkomaille etätöihin. Uusi hallintohenkilö lähestyy minua sähköpostitse ja haluaa tietää, olenko matkustamassa ulkomaille perhesyiden takia. Minut tunteva, oman laitokseni hallintohenkilö onnistuu kuitenkin korjaamaan tämän – matkustan ihan omien töideni takia, kiitos vain.

Pyydän erikseen vakuutusasiakirjoja keskushallinnosta, josta ne onneksi saapuvat, vaikka SAP-lomake huiteleekin vielä omilla teillään. Selvitän korvaussummat ja muut vakuutuksen yksityiskohdat keskushal-

linnon, IT-osaston (minulla on työpaikan elektroniikkaa jatku-

Sääliksi käy niitä, joiden vaihto kohdistuu yhtään hankalampaan maahan.

vasti mukana) ja oman vakuutusyhtiöni kanssa. Soittoja ja sähköposteja kertyy lukemattomia, ja teen listoja siitä, mihin kaikkialle minun pitää vielä ottaa yhteyttä. Perustelen useille hallintohenkilöille, mistä matkani rahoitetaan, miksi matkustan, minne matkustan ja mitä tekemään. Lentoliput varaan esimieheni luvalla odottamatta SAP-paperin paluuta. Matkatoimisto ei onnistu kirjoittamaan kahden laukun lentolippua, joten saan toiselle laukulle oman erillisen lippunsa.

Ilmoitan Kelaan poistuvani maasta. Oletan, että tämä riittää, sillä tulkitsen Flamman ohjeita näin. Saan kuitenkin kuulla olevani väärässä. Lähtöni jälkeen Flamma on päivittynyt, ja ohjeistus on nyt hiukan selkeämpi: EU-maahan matkustettaessa ilmoitus ja anomus sosiaaliturvassa pysymiseksi tulee tehdä Eläketurvakeskukseen. Täytän ETK:n lomakkeen vain joitakin päiviä ennen matkaa. En ehdi saada vastaus-

ta, joten todennäköisesti selvitän loppukesästä Suomessa, kuulunko vielä sosiaaliturvaan.

Koska Suomen valtio säilyttää kaikki oikeudet verottaa minua täysimääräisesti, huokaisen helpotuksesta välttyessäni verobyrokratialta. Vältyn myös viisumien säätämiseltä, sillä kohdemaani Iso-Britannia on ainakin toistaiseksi vielä EU-jäsen. Paperi- ja sähköpostirumban kanssa hikoiltuani ei tosin tunnu siltä, että olisin varsinaisesti päässyt helpolla – sääliksi käy niitä, joiden vaihto kohdistuu yhtään hankalampaan maahan.

Ehdin muuten Englantiin asti, ennen kuin kaikki kuittaukset, allekirjoitukset ja täydennykset on saatu SAP-lomakkeelle – siis sille lomakkeelle, jossa kerrotaan minun poistuvan projektirahalla maasta alle puoleksi vuodeksi mutta kuitenkin yli kolmeksi kuukaudeksi.

Muutamaa kuka kautta myöhemmin

Miten yliopisto kannustaa tutkijoitaan lähtöön? Ei ainakaan kevyellä byrokratialla. Flamman ohjeet ovat hiukan parantuneet sitten alkuvuoden, mutta apua lomakeviidakkoon saa vähänlaisesti. Papereitani näyttää pyöritelleen useampi eri henkilö, jokaisella tarkennuksia pyydettyään. Kukaan ei vaikuta tietävän, mitä muut henkilöt tekevät tai ovat minulta jo kysyneet, joten olen vas-

tannut samoihin asioihin useita kertoja. Kokonaiskuvan hahmottaminen vaadittavista asioista kävi vaikeaksi. Verottaja ja maahanmuuttoviranomaiset vaativat jo oman osansa, joten työntäjän kuulustelut matkan syistä tuntuivat kohtuuttomilta.

Flammassa kehoitetaan aloittamaan matkavalmistelut kaksi kuukautta ennen matkaa. Kaikkineen väittäisin käyttäneeni matkani järjestämiseen lähes puoli vuotta kun otetaan mukaan byrokratia Englannin suuntaan. Projektirahan ansiosta saan katettua kiitettävästi matkakuluni ja Lontoon korkeat elinkustannukset, mutta tuleville lähtijöille Flamma lupaa tiukat ehdot YPJ:n mukaisesta palkasta ilman liikkuvuuskorvauksia tai ylimääräisiä etuja. Pitkää vaihtoa ”edullisemmaksi” työntekijälle tuleekin tehdä useita muutaman viikon matkoja, jos niihin sisältyvät normaalit päivärahat, vaikka tällä tavalla syventyminen tutkimukseen kärsii.

Jos yliopisto todella haluaa kannustaa tutkijoitaan hakeutumaan työsuhteen aikana pidemmille tutkimusvierailuille, tulisi vähintään matkan järjestäminen tehdä niin kivuttomaksi kuin mahdollista. Pieni rahallinen porkkana yliopiston suunnalta ei sekään olisi pahitteeksi – muutto ulkomaille nostaa elinkustannuksia, erityisesti jos perhe seuraa mukana.

Ella Peltonen perillä Lontoossa. Kuva: Beatrice Perez

Kuva: Antti E. P. Lehtinen

Kurjistaminen ei kehitä, ahdistunut ei innovoi

Teksti: Milja Saari

Turhautuminen nousi pääosaan HYT:in kerätessä yliopisto-
laisten tunteja hallituksen yliopistopolitiikasta välitettäväksi
opetus- ja kulttuuriministerille.

HYT järjesti jo perinteeksi muodostuneen Minna Canthin ja tasa-arvon päivän tempauksen tänä vuonna päivän virallista juhlapäivää aikaisemmin eli 18.3.2016. Olimme liikkeellä Minna Canthin hengessä sivistyksen puolesta ja köyhyyttä vastaan. Teemana oli tänä vuonna yliopistolaisten koulutusleikkauksiin ja Helsingin yliopiston yt-kierrokseen liittyvien kokemusten kerääminen.

Porthaniassa ja Viikissä jäseniä ja yliopistolaisia kohdattiin ”livenä”, minkä lisäksi terveisiä opetus- ja kulttuuriministeri **Sanni Grahn-Laasoselle** kerättiin sähköisessä muodossa (esim. Twitterissä #minäkinolenyliopisto). Kirjallisia tervehdyksiä koottiin 30 viestiä, joiden lisäksi jututettiin yliopistolaisia Porthaniassa ja Viikissä HYTin tapahtumapöydän ääressä. Tässä jutussa on viestien keskeisin sanoma kootussa muodossa. HYT on välittänyt yliopistolaisten

terveiset ministeri Grahn-Laasoselle.

Yliopistolaisten lähettämissä terveisissä korostui turhautuminen nykyisen hallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeri Grahn-Laasosen toteuttamaa kurjistamispolitiikkaa kohtaan.

Eräs yliopistolainen viesti ärtymystään siitä, että hallituksen edustajat kiertävät yliopistoissa esittelemässä omasta mielestään hyvää koulutuspolitiikkaansa samaan aikaan kun ihmiset yliopistoissa pelkäävät sekä omien työpaikkojensa että yleisemmin koko opetus- ja tutkimustyön tulevaisuuden puolesta:

”Lopettakaa hallituksen jäsenet turhat yliopistovierailunne, vaikka joku teille ajattelemattomuuttaan kutsun lähettäisi. Niillä vain hierotte leikkauksia entistä enemmän kanssaihmiesten naamalle. Vielä viimeiseksi vinkkinä, että eri leikkausten vaikutusten arviointiin se tiede olisi aika kätevä kاپine.”

Yliopistolaisten terveisissä näkyi nykyhallituksen edustajien tiedettä, tutkimusta ja yliopistotyötä halveksuvien sutkautusten aiheuttama kiukku: ”Mistäköhän arvon ministeri(t) on oppinsa ja tutkintonsa aikanaan saaneet, jos ei lähinnä lomailevilta professoreilta ja kaiken maailman dosenteilta yliopistoissa?” Nyt käynnissä oleva leikkauspolitiikka herätti yliopistolaisissa hyvin vahvoja tunteita: ”Me emme unohda emmekä anna anteeksi.”

Eräässä viestissä käy hyvin ilmi, miten usko on vähissä maan hallituksen ja yliopistojohdon kykyyn ja haluun kuunnella yliopistolaisten näkemyksiä, kokemuksia ja asiantuntijuutta koulutusleikkauspolitiikan muotoilussa ja toimeenpanossa sekä sen arvioinnissa: ”On jo monta kuukautta ollut selvää, että opetusministeriä – ja yleisemmin sekä maan että yliopiston johtoa – ei [yliopistolaisten] sanomiset hetkauta päätkääkään.”

HYTin ja ammattiyhdistysliikkeen näkökulmasta on todella huolestuttavaa, että yliopistolaisten keskuudessa usko siihen, että leikkauspolitiikkaan voisi jotenkin vaikuttaa neuvotellen poliitikkojen, viran-

omaisten ja yliopiston johdon kanssa, on erittäin vähäinen.

Eräs yliopistolainen kirjoitti meille, että hän koki akateemisen työn arvostuksen vähentyneen:

”Aiemmin silppurahoitusta, mutta myös akateeminen vapaus, luottamus, arvostus. Nyt irtisanomisten pelko.”

Yliopistolaisten mukaan koulutusleikkaukset ovat uhka suomalaiselle sivistykselle ja hyvinvoinnille. Opetus- ja kulttuuriministerille lähetettiin terveisii, joissa puolustetaan koulutus- ja sivistyspolitiikan pitkää historiaa, joka on nyt uhattuna:

”Älkää tuhotko Suomen arvokkainta pääomaa, joka on vaivalla koottu satojen vuosien aikana. Sivistyksen, ei talouden, varassa Suomen tulevaisuus nousee tai kaatuu.”

Toinen yliopistolainen sanoi saman asian näin:

”Suomi on aina profiloitunut tasokkaan koulutuksen ja nykyaikaisten ja ajantasaisten innovaatioiden maana. Leikkaamalla koulutuksesta suunnattomia määriä, tuhoatte Suomen tulevaisuuden.”

Koulutuksen kurjistamispolitiikka nähtiin lyhytjänteisenä talouspolitiikkana, johon ei sisälly visiota paremmasta tulevaisuudesta:

”Koulutusleikkausten keskellä tuntuu, että päättäjät eivät usko parempaan huomiseen. Koulutus on menestyksen tae.”

Tiede ja taide tarvitsevat tekijänsä ja nämä tekijät elantonsa:

”Tiede ja taide ovat ihmisen elämässä tärkeimmät asiat, niistä leikkaaminen on hulluutta. Emme voi ymmärtää itseämme tai ympäröivää maailmaa muuten kuin tieteen keinoin.”

”

Nyt käynnissä oleva leikkauspolitiikka herätti yliopistolaisissa hyvin vahvoja tunteita: ”Me emme unohda emmekä anna anteeksi.”

Eräs yliopistolainen muotoili yliopistotyön puolustuksensa ”hallituksen ymmärtämälle kielelle”: ”Ilman panostusta tieteeseen ja tutkimukseen ei voida tuottaa hyvinvointia tai ’kilpailukykyä’”.

Yliopistolaisia huolestutti koulutusleikkauksista seuraava eriarvoistuminen ja luokkajakojen syveneminen suomalaisessa yhteiskunnassa. Ministeri Grahn-Laasoselle lähetettiin kritiikkiä koulutuksen eriarvoistamisesta:

”Ajamanne politiikka on turmioksi sille Suomelle, jossa minä kasvoin ja joka mahdollisti tavallisen duunariperheen vesan päättymisen Suomen parhaaseen akateemiseen työpaikkaan. Olen sydäntäni myöten järkyttynyt siitä, että minua nuoremmat kasvavat nyt Suomessa, jossa kaikkien, eikä vain eliitin lasten sivistäminen ei ole enää itseisarvo, tai edes arvo”.

Toisen yliopistolaisen mukaan kansalaisten yhdenvertaisuus ja koulutusmahdollisuuksien tasa-arvo on ollut ”sivistyksemme ydin”. Huolta herätti esimerkiksi se, miten ministeri turvaa ”sen, että heikoimmissa tilanteissa olevat voivat opiskella ilman että heidän pitäisi tehdä 3–4 päivää töitä viikossa”.

Erityisesti väitöskirjavaiheen tutkijoita huolestuttaa, onko Suomessa enää mahdollisuuksia tutkijan uraan ja onko sitä uraa mahdollista tehdä kotimaassa:

”Itkettää kun ajattelen, ettei tiedeunelmastani ehkä koskaan voi tulla totta, koska voin toteuttaa sen ainoastaan ulkomailla. Pitäkö

minun valita ulkomailla onnistuvan uran ja Suomessa viihtyvän perheen väliltä?”

Myös jatkuvat määräaikaaisuudet ja toimeentulon sirpaleisuus heikentävät tutkijan uran houkuttelevuutta ja rasittavat tutkijoita:

”Jo 16 vuotta töissä yliopistossa, yli 10 määräaikaista pätkeä tai apurahakautta. Kannustaa-ko tutkijan uralle?”

Yliopistolaisten viesteissä kuvattiin myös Helsingin yliopiston yt-kierroksen aiheuttamaa pelkoa, yleistä epävarmuutta ja ahdistunutta ilmapiiriä:

”Vaikka aurinko paistaa, yliopistolla on irtisanomisten takia synkkä ilmapiiri. Ahdistunut ei innovoi.”

Yliopistolaisten viestejä ministeri Grahn-Laasoselle yhdistävät vahva kriittisyys meneillään olevaa leikkauspolitiikkaa kohtaan ja huoli tieteen, tutkimuksen, opetuksen ja opiskelun tulevaisuudesta.

Yliopistolaiset peräänkuuluttavat ministeriltä vastuullisuuden osoittamista, korkeakoulutuksen ja sen resurssien vahvempaa puolustamista ja tekoja korulauseiden sijaan:

”Arvoisa ministeri, nyt tarvitaan tekoja, ei juhlapuheita. Hyödyntäkää tutkimustietoa päätöksien valmistelussa niin huomaatte, että politiikkanne ei edistä sivistystä, tasa-arvoa eikä kilpailukykyä”.

Takasisäkansi: **Stepan Gagarin**

Avoimuus yliopiston ongelmana

Sellainenkin hanke on Suomessa kuin Avoin tiede ja tutkimus. Viime vuoden lopulla Tampereella pidettiin tämän hankkeen foorumi, jossa Helsingin ja Jyväskylän yliopistot palkittiin toimintakulttuurin avoimuudesta. Voitko kuvitella: avoimen toimintakulttuurin kokonaisarvioinnissa korkeatasoisimmaksi organisaatioksi nousi Helsingin yliopisto ja kattavimmat toimenpiteet avoimuuden ja näkyvyyden seurantaan olivat Jyväskylän yliopistolla.

Foorumin nimi antaa ymmärtää, että kyse on nimienomaan tieteellisen tutkimuksen avoimista käytännöistä, ei esimerkiksi hallintokulttuurista.

Avoimuuden tavoitteeksi määritellään tutkimusetiikan ja juridisen toimintaympäristön asettamissa rajoissa tutkimustulosten, tutkimusdatan ja tutkimuksessa käytettyjen menetelmien julkaiseminen siten, että ne ovat kaikkien halukkaiden tarkasteltavissa ja käytettävissä.

Lisää tietoa löytyy mainioilta nettisivuilta: <http://avointiede.fi/>.

Mutta miksi avoimuus on jätetty puolitiehen? Yliopistomme käyttää amerikkalaisen suuryrityksen pakkomyymiä kirjoitusohjelmia jokseenkin kaikissa tietokoneissaan ja on samalla sidottu liekanarulla koko ohjelmasarjaan, joka järjestelmällisesti hylkii tai jättää vähemmälle huomiolle avoimen lähdekoodin ohjelmalla tehdyt tiedostot. Jokin amerikkalaisista suuryrityksistä on saanut myydyksi myös tiedostojen ja sähköpostien tallennusjärjestelmän, josta ei Erkkikään ota selvää, missä se data ihan oikeasti on. Sanovat että se on pilvessä, mutta tuttavani lentokonepilotti väittää, ettei ole koskaan nähnyt pilvessä mitään tiedostoihin viittaavaa.

Hallinto kaikissa yliopistoissa käyttää saksalaisen ohjelmistofirman kehittämää teollisuusyrityksen va-

rastokirjapito-ohjelmistoa, josta on saatu pienin parannuksin joten kuten toimiva talous- ja henkilöstöhallintojärjestelmä nimeltä SAP. Systemanalyse und Programmentwicklung, you know.

Minusta avoimuutta olisi se, että kieltäydytään näistä pakkopaidoista. Että suositaan ”indie-ohjelmia”, jotka ovat halvempia. Ovatko ne sitten parempia tai yhtä hyviä, en osaa sanoa, mutta ainakin niitä kehitettäisiin vakavammalla otteella, jos suuret yhteisöt niitä käyttäisivät.

Ranskassa tuhannet koulut ovat siirtyneet yksinomaan Linux-järjestelmään, koska se on virukseton, ilmainen ja koska Open tai Libre Office pystyy käyttämään Microsoftin ohjelmilla laadittuja tiedostoja.

Ei Gagarin mitään tiedä ohjelmoinnista eikä ohjelmista. Gagarinin komerosta löytyy kaiken varalta kirjoituskone, joka ei tarvitse sähköäkään toimiakseen.

Mutta samaan aikaan kuin yliopisto saa kunniainnoksen avoimesta toimintakulttuurista tutkimuksessa, se sulkee ikkunoitaan ja oviaan muuten. Virko-

jen lakkauttamisen myötä kaikki palkkoihin liittyvät asiat ovat huippusalaisia. Viimeksi tämä sulkeutuneisuus on näkynyt siinä ”tiedotuksessa”, joka on liittynyt käytyihin yt-neuvotteluihin. Minkäänlaisia lukumääriä esimerkiksi irtisanotuista ei ole kerrottu eikä kuulemma tulla kertomaankaan. Tiedekunta- tai laitoskohtaisista luvuista emme saa edes unta nähdä.

Hiljattain luottamusmies puhisi aamukahvilla Porthaniassa, että kun yliopisto tarjoaa yt-lain velvoittamana avoimiksi tulleita työtehtäviä irtisanotuille, niistä ei tule mitään tietoa luottamusmiehille.

Eläköön avoin toimintakulttuuri!

Tuttavani lentokonepilotti väittää, ettei ole koskaan nähnyt pilvessä mitään tiedostoihin viittaavaa.

Palautusosoite:
Helsingin yliopiston tieteenekijät
PL 53 (Fabianinkatu 28)
00014 Helsingin yliopisto

HYT:in Kevät- kokous 26.4.

Ylhäällä oikealla
Yhdistys pitämässä kevät-
kousta puheenjohtaha Tapa-
ni Kaakkuriniemen (takana
keskellä) johdolla.

Keskellä oikealla
Ennen illan päätapahumaa
kokousväki tutustui myös
Akseli Gallen-Kallelan Mu-
seoon. Harmillisesti sää oli
sateinen.

Alhaalla
HYTtiläisiä tutustumassa
museon kokoelmiin opaste-
tulla kierroksella.

Kuvat: Tommi Kokkonen

